

Kulcsfogalmak és Szómagyarázat

Ez a táblázat segít megérteni a korszak legfontosabb kifejezéseit. Használd segítségként a feladatok megoldásához!

Kifejezés	Egyszerű magyarázat	Emlékeztető kép
ENSZ	Egyesült Nemzetek Szervezete. A világháború után jött létre, hogy megvédje a békét és segítse az országok együttműködését.	 (Földgömb)
Biztonsági Tanács (BT)	Az ENSZ legfontosabb döntéshozó csoportja. Feladata a világbéke fenntartása , akár katonai erővel is.	 (Pajzs)
Párizsi béke	1947-ben aláírt szerződés, amely lezárta a háborút a vesztes országokkal (pl. Magyarországgal). Meghatározta az új határokat .	 (Toll)
Kollektív bűnösség	Az az elv, ami szerint egy egész népcsoport bűnös (pl. a németek), és emiatt mindenkit büntetni kell , nem csak a valódi bűnösöket.	 (Csoport)
Truman-elv	Az USA elnökének terve a kommunizmus feltartóztatására . Segítséget ígért azoknak, akik ellenálltak a szovjet nyomásnak.	 (Stop tábla)
Marshall-terv	Amerikai gazdasági segélyprogram . Pénzt és élelmiszert adtak Európa országainak, hogy újjáépítsék a romos városokat.	 (Pénz és kenyér)
NATO	Nyugati országok katonai szövetsége . Kimondja: ha egy tagot támadás ér, a többiek is segítenek neki.	 (Kézfogás)
Vasfüggöny	Jelképes és valódi határ (kerítés, fal), amely kettéosztotta Európát a nyugati (demokrata) és keleti (kommunista) részre.	 (Lánc/Kerítés)

Önellenőrzés:

Válassz ki egy fogalmat a táblázatból, és próbáld meg elmondani a saját szavaiddal, mit jelent!

Irányított olvasás: A háború utáni új világ

A második világháború után az emberek új életet akartak kezdeni. Ezt az időszakot „nulladik évnek” is nevezik. A győztes országok (a nagyhatalmak) egy új világrendet alakítottak ki, hogy elkerüljék a további háborúkat.

Keresd meg a szövegben!
Hogyan nevezik a történészek 1945-öt?

Az ENSZ alapokmánya

1945-ben jött létre az ENSZ (Egyesült Nemzetek Szervezete). A szervezet legfontosabb feladata a világbéke megőrzése. Az ENSZ-nek nincs saját hadserege, a tagállamok küldenek katonákat, ha szükség van rájuk. Vannak különleges csoportjai is, például a FAO, amely az éhezés ellen küzd a világban.

Keresd meg a szövegben!
Mi az ENSZ legfőbb feladata?

A párizsi békekonferencia

A háborút a párizsi békekonferencia zárta le. A békeszerződéseket 1947. február 10-én írta alá az öt vesztes ország: Olaszország, Románia, Magyarország, Bulgária és Finnország. Németországot meg sem hívták, mert az országot megszállási zónákra osztották, és nem volt saját kormánya.

Keresd meg a szövegben!
Melyik 5 vesztes ország írta alá a békét 1947-ben?

.....

.....

.....

.....

.....

Magyarország és a határok

A békeszerződés értelmében Magyarországon visszaállították a trianoni határokat. Sőt, Csehszlovákia még három falut (községet) is megkapott tőlünk. Emellett Magyarországnak 300 millió dollár jóvátételt (büntetést) kellett fizetnie a háborús károkért.

Keressd meg a szövegben!

Milyen határokat állítottak vissza Magyarországon?

Kitelepítések és a kollektív bűnösség

A háború után sok embert elűztek az otthonából. A németeket „kollektív bűnösnek” nevezték, ami azt jelenti, hogy mindenkit megbüntettek csak azért, mert német volt. Magyarországról körülbelül 180 ezer németet telepítettek ki Németországba, gyakran embertelen körülmények között, marhavagonokban.

Keressd meg a szövegben!

Hány németet telepítettek ki Magyarországról?

Lakosságcsere Csehszlovákiával

Csehszlovákia és Magyarország lakosságcsere-egyezményt kötött. Ez azt jelentette, hogy annyi magyart küldhettek át Magyarországra, amennyi szlovák önként át akart költözni Csehszlovákiába. Összesen 76 ezer magyar kényszerült elhagyni a szülőföldjét a Felvidéken.

Keressd meg a szövegben!

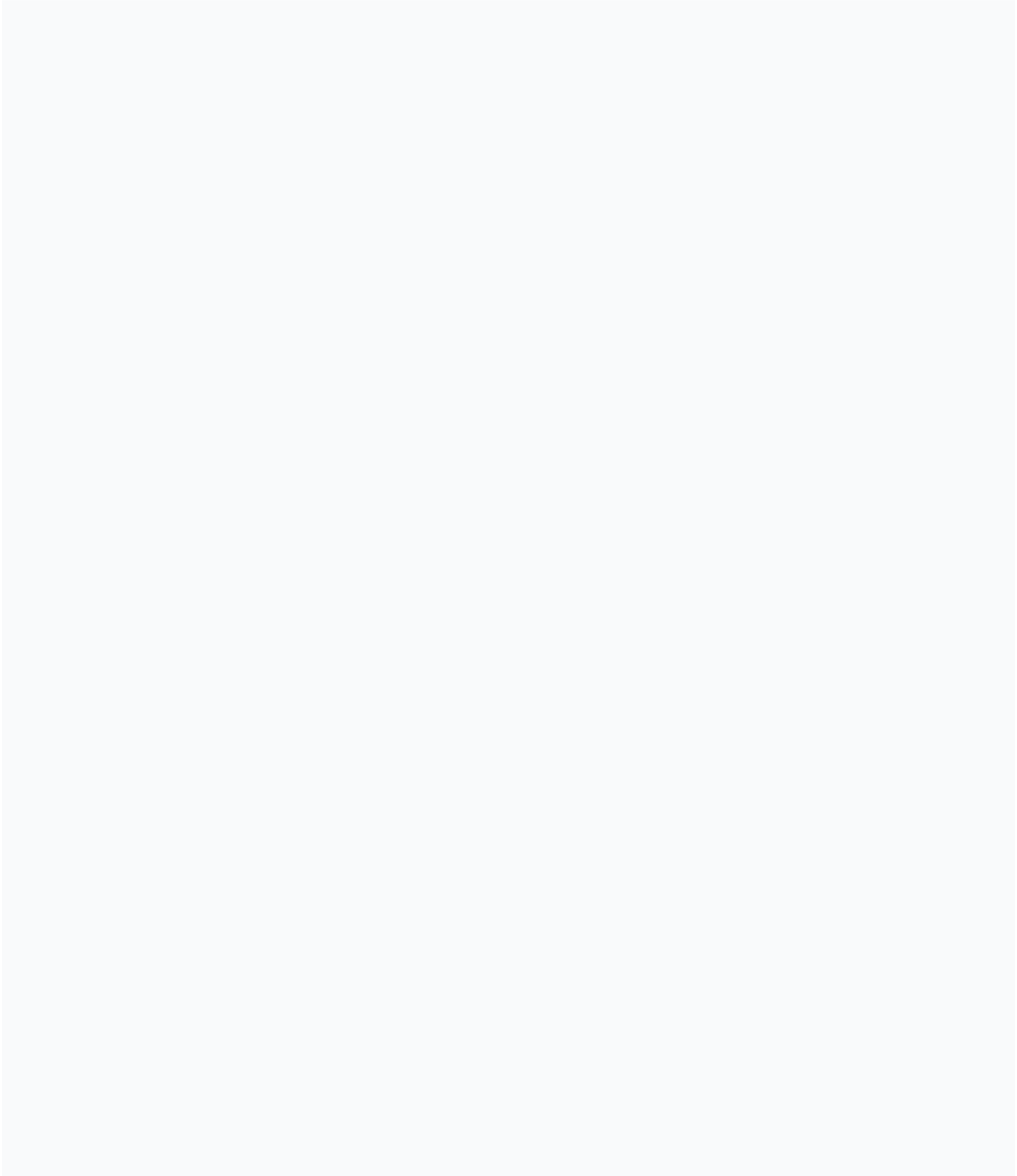
Hány magyar érkezett Csehszlovákiából a lakosságcsere során?

.....

.....

.....

.....

Térkép és Határok: Párosítás

Tudtad?

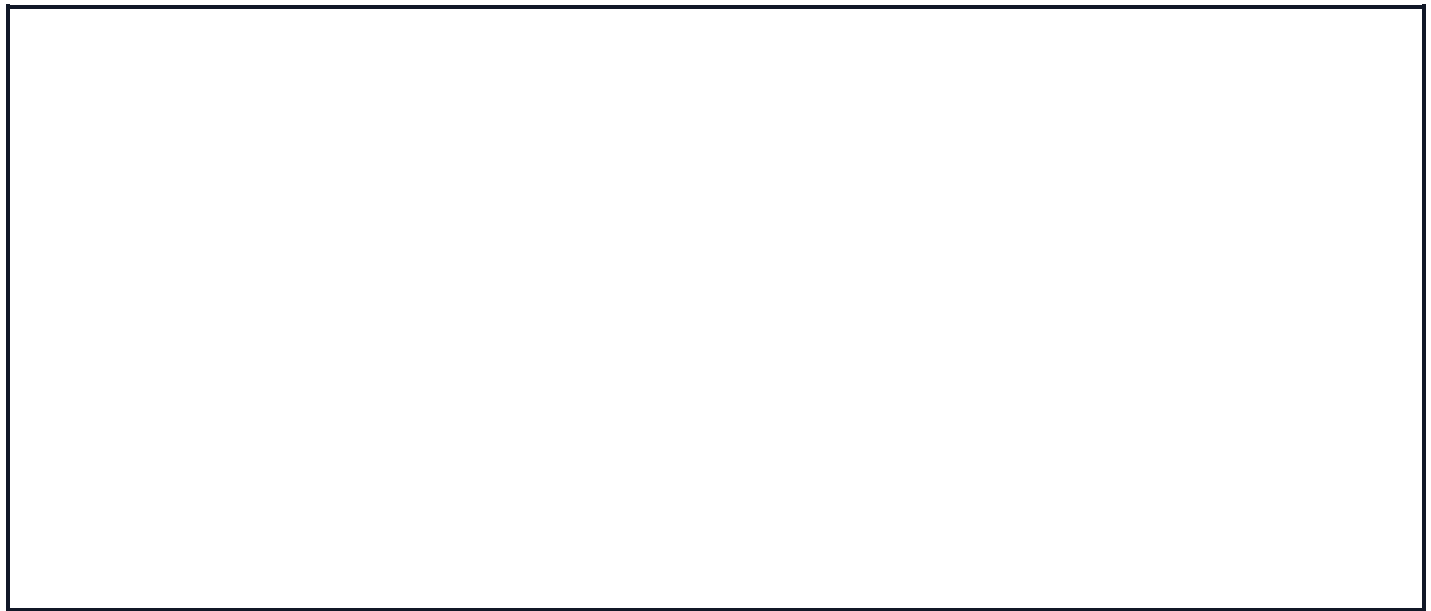
A párizsi békeszerződéseket 1947. február 10-én írták alá. Ezek a döntések határozták meg, hogyan nézzen ki Európa térképe a második világháború után. Sok ország határa megváltozott, és új szabályokat kellett elfogadniuk.

Párosítsd az országokat a rájuk vonatkozó békeszerződési feltételekkel! Húzz egy vonalat az ország neve és a megfelelő leírás közé.

Ország	Békeszerződés feltétele
Magyarország	Elveszítette afrikai gyarmatait (pl. Líbia, Etiópia) és elismerte Albánia függetlenségét.
Finnország	Visszaállították a trianoni határokat, és még három falut elcsatoltak tőle Csehszlovákiához.
Olaszország	Visszakapta Észak-Erdélyt, de elismerte Besszarábia átadását a Szovjetuniónak.
Románia	Elveszítette azokat a területeket, amelyeket a szovjetek az 1940-es téli háborúban elfoglaltak.

Rajzold le!

A békeszerződések „új határokat” jelöltek ki. Képzeld el, hogy egy határvonalat kell rajzolnod két ország közé. Rajzolj egy egyszerű határszakaszt sorompóval vagy határkővel, ami jelzi az országok szétválasztását!

Összegzés: Miért volt fontos a győztes nagyhatalmaknak, hogy pontosan kijelöljék az új határokat a háború után?

.....

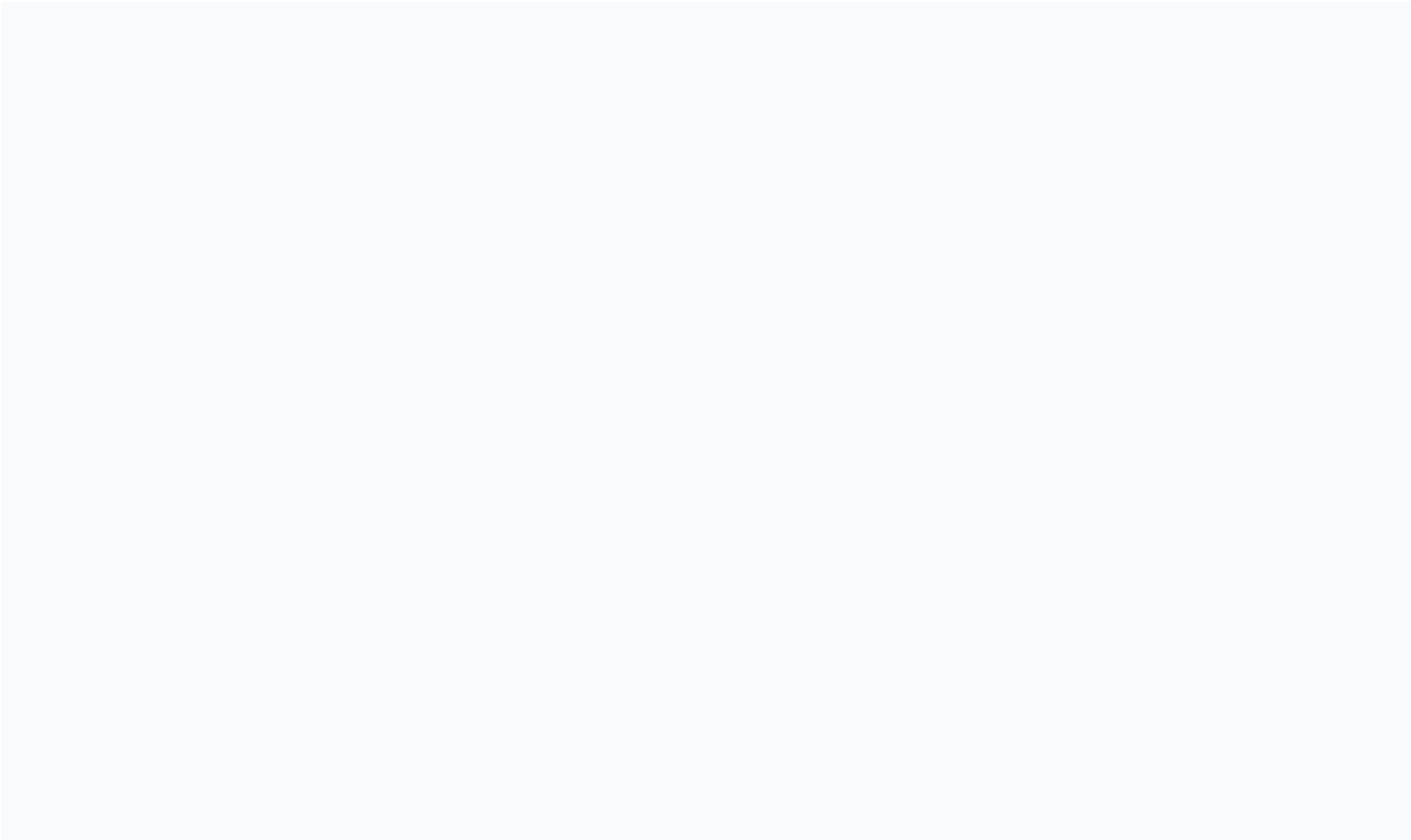
.....

.....

.....

.....

.....

A kétpólusú világrend kialakulása

A második világháború után a világ két nagyhatalom, az USA és a Szovjetunió befolyása alá került. Ezt nevezzük kétpólusú világrendnek. Olvasd el a szöveget, és pótolj a hiányzó szavakat a szóbank segítségével!

Szóbank

Truman-elv	Marshall-terv
NSZK (BRD)	NDK (DDR)
feltartóztatás	légihíd

A háború után a Szovjetunió igyekezett kiterjeszteni a hatalmát. Erre válaszul az USA elnöke 1947-ben meghirdette a _____-et. Ez a politika a kommunizmus _____-ára törekedett.

Európa gazdasági újjáépítését a _____ segítette, amely hatalmas pénzügyi támogatást nyújtott a nyugati országoknak. A Szovjetunió ezt elutasította, így a földrész kettészakadt.

Németországot megszállási övezetekre osztották. A nyugati zónából jött létre a demokratikus _____, míg a szovjet zónában a kommunista _____ alakult meg. Amikor a szovjetek lezárták a Berlinbe vezető utakat (blokádnak), a nyugati hatalmak _____ segítségével, repülőgépekkel szállítottak élelmiszert a városba.

A szembenállás folyamata

A kétpólusú világrend kialakulása

A folyamat, amely a világ két nagy tömbre osztásához vezetett.

Tudtad?

A berlini blokádnak alatt a repülőgépek olyan gyakran érkeztek, hogy volt időszak, amikor másfél percenként szállt le egy gép Nyugat-Berlinben.

Összegző kérdés: Miért volt fontos az USA számára a Marshall-segély elindítása?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ellenőrző kérdések (Exit Ticket)

Gratulálok, a lecke végére értél! Válaszolj az alábbi kérdésekre, hogy ellenőrizd, mennyire sikerült megjegyezned a legfontosabb információkat. Karikázd be a helyes betűjelet, vagy jelöld az Igaz/Hamis állításokat!

1. Mi az ENSZ (Egyesült Nemzetek Szervezete) legfőbb feladata?

- A) Új határok kijelölése a vesztes országoknak.
- B) A világbéke megőrzése és a háborúk elkerülése.
- C) Pénzügyi büntetések (jótétel) beszedése.
- D) Csak a mezőgazdaság segítése a világban.

2. Melyik állítás IGAZ a NATO-val kapcsolatban?

- A) Ez egy kulturális szervezet, amely csak könyveket gyűjt.
- B) A Szovjetunió vezetésével jött létre Kelet-Európában.
- C) Katonai szövetség: ha egy tagot támadás ér, a többiek segítenek neki.
- D) Csak Magyarország és Csehszlovákia a tagja.

3. Miért építették fel a berlini falat?

- A) Hogy megvédjék a várost a vadállatoktól.
- B) Hogy megakadályozzák az emberek elszökését Kelet-Berlinből Nyugat-Berlinbe.
- C) Mert ez volt a Marshall-terv egyik feltétele.
- D) Hogy a repülőgépek ne tudjanak leszállni a városban.

4. Igaz vagy Hamis? Jelöld X-szel a helyes választ!

- **Az ENSZ-nek van saját, állandó hadserege.**
[] Igaz / [] Hamis
- **A kollektív bűnösség elve alapján egész népcsoportokat büntettek meg.**
[] Igaz / [] Hamis

5. Melyik szervezet felelős a világbéke fenntartásáért az ENSZ-en belül?

- A) FAO (Élelmezési Szervezet)
- B) Marshall-segély
- C) Biztonsági Tanács (BT)
- D) Vasfüggöny

Rövid reflexió:

Mi volt számodra a legérdekesebb vagy a legnehezebb a mai órán? Írd le egy mondatban!

.....

.....

.....

.....

.....

Megoldókulcs

Ez a dokumentum a feladatlapok helyes megoldásait tartalmazza a tanári ellenőrzéshez.

2. Irányított olvasás: A háború utáni új világ

1. Melyik évet nevezik a történészek „nulladik évné”?

- 1945-öt.

2. Mi az ENSZ legfontosabb feladata?

- A világbéke megőrzése.

3. Melyik 5 ország írta alá a békeszerződéseket 1947-ben?

- Olaszország, Románia, Magyarország, Bulgária és Finnország.

4. Milyen határokat állítottak vissza Magyarországon?

- A trianoni határokat (plusz három falut Csehszlovákiához csatoltak).

5. Hány németet telepítettek ki Magyarországról?

- Körülbelül 180 ezer személyt.

6. Hány magyar érkezett Csehszlovákiából a lakosságcsere során?

- 76 ezer magyar.

3. Térkép és Határok: Párosítás

- **Magyarország:** Visszaállították a trianoni határokat (és elvesztett 3 falut).
- **Finnország:** Elvesztette az 1940-ben a szovjetek által elfoglalt területeket.
- **Olaszország:** Elvesztette afrikai gyarmatait (pl. Líbia, Etiópia).
- **Románia:** Visszakapta Észak-Erdélyt, de elvesztette Besszarábiát.

Összegzés (minta): A határok pontos kijelölése a konfliktusok megelőzését és a nagyhatalmi érdekszférák rögzítését szolgálta.

4. A kétpólusú világrend kialakulása: Hiányos szöveg

1. Truman-elv
2. feltartóztatás
3. Marshall-terv
4. NSZK (BRD)
5. NDK (DDR)
6. léghíd

Összegző kérdés (minta): Az USA a Marshall-segéllyel akarta megakadályozni a gazdasági válságot és a kommunizmus térnyerését Nyugat-Európában.

5. Ellenőrző kérdések (Exit Ticket)

1. **B)** A világbéke megőrzése és a háborúk elkerülése.
2. **C)** Katonai szövetség: ha egy tagot támadás ér, a többiek segítenek neki.
3. **B)** Hogy megakadályozzák az emberek elszökését Kelet-Berlinből Nyugat-Berlinbe.
4. **Igaz/Hamis:**
 - Az ENSZ-nek van saját, állandó hadserege: **Hamis** (a tagállamok küldenek katonákat).
 - A kollektív bűnösség elve alapján egész népcsoportokat büntettek meg: **Igaz**.
5. **C)** Biztonsági Tanács (BT)

Rövid reflexió: Egyéni válaszok (pl. „A legnehezebb a sok új évszám megjegyzése volt”).